

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 15. 6. 2023 v trestní věci odsouzené právnické osoby Bohemia health s.r.o., IČ 28144902, se sídlem Budivojova 1244/19, 370 04 České Budějovice, vedené pro přečin těžkého ublížení na zdraví podle § 147 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku, o stížnosti odsouzené právnické osoby proti usnesení Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 8. 2. 2023, č.j. 4 T 80/2019-893,

takto:

K podané stížnosti se napadené usnesení podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. řádu zrušuje

a znovu se rozhoduje tak, že:

- I. Podle § 154 odst. 1 trestního řádu a § 155 odst. 4 trestního řádu je odsouzená právnická osoba Bohemia health s.r.o., IČ 28144902, se sídlem Budivojova 1244/19, 370 04 České Budějovice, povinna nahradit na náhradě nákladů potřebných k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody, a to nákladů vzniklých přibráním zmocněnce, poškozené [jméno] [příjmení], narozené [datum], trvale bytem [adresa], částku 95 824,74 Kč.**
- II. Podle § 154 odst. 1 trestního řádu a contrario se zamítá návrh poškozené [jméno] [příjmení] na vydání rozhodnutí, jímž by byla odsouzené právnické osobě Bohemia health s.r.o., IČ 28144902, uložena povinnost nahradit jí účelně vynaložené náklady vzniklé v průběhu trestního řízení ve zbývající výši 66 429 Kč.**

Odůvodnění:

1. Usnesením Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 8. 2. 2023, č.j. 4 T 80/2019-893, bylo rozhodnuto následovně:

I. Podle § 154 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen trestní řád), a § 155 odst. 4 trestního řádu je odsouzená právnická osoba Bohemia health s.r.o., IČ 28144902, se sídlem Budivojova 1244/19, 370 04 České Budějovice, povinna nahradit na náhradě nákladů potřebných k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody, a to nákladů vzniklých přibráním zmocněnce, poškozené [jméno] [příjmení], narozené [datum], trvale bytem [adresa], částku 157 897,74 Kč.

II. Podle § 154 odst. 1 trestního řádu a contrario se zamítá návrh poškozené [jméno] [příjmení] na vydání rozhodnutí, jímž by byla odsouzené právnické osobě Bohemia health s.r.o., IČ 28144902, uložena povinnost nahradit jí účelně vynaložené náklady vzniklé v průběhu trestního řízení ve zbývající výši 4 356 Kč.

2. Proti tomuto rozsudku podala v zákonné lhůtě stížnost odsouzená právnická osoba. Prostřednictvím svého obhájce namítla, že zákon jednoznačně předpokládá náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatnění nároku poškozené. Takovými náklady jsou nepochybně převzetí zastoupení a vlastní uplatnění adhezního nároku, příp. snad i výslech poškozeného či nezbytná účast na hlavním líčení, kde se nárok projednává. Zákonnou podmínku však jen obtížně naplňuje spíše pasivní účast zmocněnce na dalších zejména vyšetřovacích úkonech. To platí tím spíše, že odsouzená samotný nárok poškozené věcně nezpochybňovala a naopak škodu ještě před pravomocným skončením řízení s velké částí uhradila. Je tedy otázkou, zda přítomnost zmocněnce na řadě úkonů byla účelná či potřebná z hlediska ochrany zájmů poškozené. Navíc nelze přehlédnout, že přiznaná částka náhrady zcela zjevně výrazně převyšuje tarifní odměnu obhájce ve stejné věci, jakkoli je snad nesporné, že jeho činnost je z podstaty věci mnohem

komplexnější a náročnější než činnost zmocněnce. Smyslem ustanovení § 154 tr. řádu není druhotná sankce pro odsouzenou ani neproporcionální obohacení poškozené. Smyslem tohoto ustanovení je spravedlivá náhrada účelných nákladů. Pokud by poškozené adhezní nárok přiznán nebyl a bylo třeba se ho domáhat v občanskoprávním řízení, lze téměř s jistotou říci, že náhrada nákladů by výše přiznané náhrady v takto jednoznačné záležitosti, a to i s ohledem na postoj odsouzené, nedosáhla, třebaže by patrně vyžadovala nepoměrně větší zapojení a ingerenci právního zástupce poškozené. Odsouzená je toho názoru, že přiznání takto vysoké náhrady fakticky porušuje její základní práva, což platí i tím spíše, že jí nebyla dána možnost se k uplatněnému nároku vyjádřit a vznést proti němu své výhrady. Dále odsouzená poukázala i na rozhodnutí Ústavního soudu zabývající se účelností úkonů zmocněnce, a to v rozhodnutí sp. zn. III ÚS 1033/21, I ÚS 1882/21, III ÚS 1255/18. V závěru své stížnosti odsouzená právnická osoba navrhla, aby stížnostní soud změnil napadené usnesení a poškozené přiznal odměnu a náhradu pouze ve výši skutečně odpovídající ustanovení § 154 odst. 1 tr. řádu, tj. ve výši skutečně potřebné k účelnému uplatnění nároku.

3. Zmocněnec poškozené se k uvedenému oprávněmu prostředku písemně vyjádřil, přičemž poukázal na to, že právní zastoupení poškozené převzal na základě plné moci, přičemž šlo o řízení o přečinu těžké ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku spočívajícího v nedodržení předepsaného postupu při provádění lékařského zákroku ve zdravotnickém zařízení, tedy problematiku dotýkající se medicínského práva. Jeho povinností bylo účastnit se úkonů trestního řízení a vykonávat všechna práva, která poškozený v řízení má. Je přesvědčen, že všechny úkony právní služby byly účelné k uplatnění nároku poškozené, nelze provádět selekci jednotlivých úkonů a zpětně hodnotit, zda účast zmocněnce na některých z nich byla více či méně účelná. Nelze požadovat, aby sám poškozený odhadoval, zda úkon prováděný v rámci trestního řízení přispěje k uplatnění jeho nároku na náhradu újmy a pokud nikoli, sám hradil odměnu zmocněnce, pokud by i přesto požadoval jeho účast na úkonu. Z ničeho ani nevyplývá, že by účast obhájce při úkonech byla možno paušálně hodnotit jako aktivnější než účast zmocněnce. Skutečnost, že odsouzená právnická osoba v průběhu trestního řízení nárok poškozené nezpochybňovala a naopak škodu ještě před definitivním skončením řízení z velké části uhradila, také nemůže mít na účast zmocněnce poškozené na úkonech trestního řízení vliv. Poškozená nemůže v průběhu řízení posuzovat, jaký procesní postup bude odsouzená v průběhu trestního řízení volit a až do odsuzujícího rozsudku je v nejistotě ohledně svého nároku na náhradu újmy. Pokud jde o disproporci odměny obhájce a zmocněnce, tak v této souvislosti je poukázáno na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I ÚS 146/20. V závěru svého vyjádření zmocněnec navrhl, aby stížnost byla jako nedůvodná zamítnuta.

4. Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud stížnostní podle § 147 odst. 1 tr. řádu přezkoumal správnost napadeného usnesení včetně řízení, jež mu předcházelo, a dospěl poté k následujícím závěrům.

5. Jak konstatoval ve svém rozhodnutí již soud prvního stupně, tak odsouzená právnická osoba byla rozsudkem Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 29. 9. 2021, č.j. 4 T 80/2019-822, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. 12. 2021, č.j. 23 To 514/2021-844 uznána vinnou přečinem těžkého ublížení na zdraví podle § 147 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku a ve výroku o náhradě škody byla podle § 228 odst. 1 tr. řádu zavázána uhradit poškozené [jméno] [příjmení] na náhradě škody částku 68 156,62 Kč a nemajetkovou újmu částku 241 547 Kč, tedy celkem částku 309 703,62 Kč.

6. Poškozená [jméno] [příjmení] byla v předmětné trestní na základě plné moci zastupována zmocněncem a ve lhůtě vyplývající z ustanovení § 155 odst. 4 tr. řádu podala u okresního soudu návrh na přiznání nákladů vzniklých přibráním zmocněnce. Zmocněnec ve věci učinilo celkem 24 úkonů právní služby, které jsou přesně konkretizovány v odůvodnění napadeného usnesení. Výše odměny za jeden úkon právní služby byla účtována a okresním soudem i přiznána v částce 5 000 Kč s odkazem na ustanovení § 7 bod 6., § 10 odst. 5 a § 12a odst. 2 vyhl. č. 177/1996 Sb.,

ve znění účinném do 31. 12. 2021 (dále jen adv. tarif), přičemž v případě účasti zmocněnce u hlavního líčení, kdy došlo toliko k vyhlášení rozsudku byla přiznána částka poloviční v souladu s ust. § 11 odst. 2 písm. f) adv. tarifu Celkem tak na odměně byla přiznána částka 117 500 Kč, dále režijní paušály podle § 13 odst. 4 adv. tarifu v částce 7 200 Kč, na cestovním částka 2 894 Kč a za promeškaný čas částka 2 900 Kč a v návaznosti na to i DPH ve výši 21% z celkové přiznané částky.

7. Stížnostní soud po přezkoumání napadeného rozhodnutí dospěl k závěru, že náklady vzniklé při bráním zmocněnce v projednávané trestní věci je třeba korigovat. Podle ustanovení § 154 odst. 1 tr. řádu platí, že byl-li poškozenému alespoň zčásti přiznán nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, je odsouzený, jemuž byla povinnost k náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení uložena, povinen nahradit poškozenému též náklady potřebné k účelnému uplatnění tohoto nároku v trestním řízení, včetně nákladů vzniklých při bráním zmocněnce. Z citovaného zákonného ustanovení vyplývá, že předmětem náhrady nejsou všechny náklady, které poškozenému v souvislosti s uplatněním nároku vznikly, nýbrž pouze náklady vynaložené účelně. Jak vyplývá z rozhodnutí Ústavního soudu ČR, na která je poukázáno v podané stížnosti, ale i z celé řady dalších rozhodnutí tohoto soudu, tak rozhodující obecné soudy mají povinnost při svém rozhodování podle § 154 tr. řádu hodnotit přiměřenost výše sazby za jeden úkon právní služby, potřebnost jednotlivých úkonů a přiměřenost celkové částky náhrady nákladů vůči celkové částce náhrady přiznané poškozenému. Pro posouzení přiměřenosti výše sazby za jeden úkon právní služby lze přihlížet k sazbě za jeden úkon právní služby ustanoveného obhájce. Zejména v případech, kdy celková výše nákladů s ohledem na konkrétní okolnosti a případný dopad na odsouzeného je shledána nepřiměřenou, přichází v úvahu určitá modifikace, neboť povinnost uhradit nepřiměřeně vysoké náklady odporuje zákonnému požadavku účelnosti a postih odsouzeného pachatele trestného činu je takovým postupem nepřiměřeně umocňován.

8. V návaznosti na změny advokátního tarifu účinné od 1. 1. 2022 (zrušení ustanovení § 12a) rozhodování obecných soudů směřuje k závěru, že při stanovení odměny zmocněnce poškozeného za právní služby se pro určení tarifní hodnoty užije ustanovení § 10 odst. 5 adv. tarifu pouze ohledně těch úkonů právní služby, které jsou výlučně spojeny s adhezním řízením. V tomto směru jde např. o první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy jeho zastoupení, dále o návrh, jímž poškozený uplatňuje nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení podle § 43 odst. 3 tr. řádu, účast na jednání před soudem, v rámci kterého došlo k přednesu tohoto návrhu nebo k přednesu závěrečné řeči, odvolání proti rozsudku za podmínek § 246 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. řádu apod. Ve vztahu k ostatním úkonům právní služby, ke kterým je zmocněnec poškozeného oprávněn bez ohledu na to, zda je ve věci vedeno adhezní řízení či nikoli, se uplatní tarifní hodnota uvedená v § 9 odst. 1 adv. tarifu (částka 10 000 Kč). V tomto směru stížnostní soud odkazuje např. na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 6. 2022, sp. zn. 7 To 32/2022.

9. Byť se posledně popsaná praxe vztahuje na úkony právní služby poskytnuté po 1. 1. 2022, je stížnostní soud názoru, že není důvod takovýto výklad uplatnit i na úkony provedené v dřívějším období, tedy i v nyní projednávané trestní věci. Poškozené byla v projednávaném případě přiznána náhrada v celkové částce 309 703,62 Kč a povinnost k náhradě nákladů vzniklých při bráním zmocněnce stanovená napadeným rozhodnutím (157 897,74 Kč) prakticky přesahuje polovinu takto přiznané částky. Z tohoto pohledu jde o částku výrazně nepřiměřenou. Nepřiměřenou se jeví i výše sazby za jeden úkon právní služby, která byla v případě všech ve věci provedených úkonů stanovena na částku 5 000 Kč, a to v porovnání s výší sazby za jeden úkon právní služby náležející ustanovenému obhájci stíhaného pachatele, která by činila 1 200 Kč. Aniž by hodlal stížnostní soud porovnávat rozsah právní pomoci poskytované na straně jedné obhájcem a na straně druhé zmocněncem poškozeného, tak nelze přehlížet, že činnost obhájce je

výrazně širší a komplexnější, neboť směřuje nikoli toliko do rozhodnutí o náhradě škody, ale především se týká otázky viny a potrestání jeho klienta. Tomu zpravidla odpovídá i výraznější procesní aktivita a přitom je honorován ani ne čtvrtinou částky náležející zmocněnci poškozeného, a to prakticky za stejné úkony právní služby spočívající především v účasti na provádění důkazů v přípravném řízení a posléze v účasti u hlavního líčení nebo veřejného konaného odvolacím soudem.

10. Vzhledem ke shora uvedenému stížnostní soud na podkladě stížnosti odsouzené právnické osoby zrušil napadené rozhodnutí a ve věci znovu rozhodl. Odměnu v částce 5 000 Kč podle § 10

odst. 5, § 12a, § 7 bod 6. adv. tarifu ve znění účinném do 31. 12. 2021 přiznal za úkony právní služby spočívající v převzetí a přípravě zastoupení včetně první porady, podání trestního oznámení, písemných návrhů na přiznání náhrady škody a nemajetkové újmy ze dne 11. 1. 2019, 13. 3. 2019 a 12. 9. 2019, za první dvě hodiny ve věci konaného hlavního líčení, kdy došlo k přednesu návrhu, dále za hlavní líčení, kdy došlo k přednesu závěrečné řeči zmocněncem poškozené, za podané odvolání poškozené a za dvě účasti při jednání odvolacího soudu Celkem tak jde o deset úkonů právní služby výlučně spojených s adhezním řízením.

11. V případě všech dalších ve věci provedených úkonů právní služby, jež spočívaly v účasti zmocněnce při výsleších obviněných či svědků v přípravném řízení a posléze na účasti zmocněnce při hlavním líčení, které bylo ve věci konáno v několika postupně odročovaných termínech, vycházel stížnostní soud z tarifní hodnoty 10 000 Kč ve smyslu § 9 odst. 1 adv. tarifu, přičemž odměnu redukoval o 20% ve smyslu § 12a odst. 1 adv. tarifu ve znění účinném do 31. 12. 2021. Jde o úkony, k nimž byl zmocněnec samozřejmě oprávněn, ale jejich provedení nelze považovat za natolik významné pro konečné rozhodnutí o podaném návrhu podle § 43 odst. 3 tr. řádu, aby v případě jejich provedení byla částka 5 000 Kč v souladu s požadavkem účelnosti vynaložených nákladů ve smyslu § 154 tr. řádu.

12. V souhrnu je poškozené přiznána částka 95 824,74 Kč představující odměnu za 10 úkonů po 5 000 Kč, za 13 úkonů po 1 200 Kč, 1 úkon za 600 Kč, dále 24 režijních paušálů po 300 Kč, již okresním soudem přiznané cestovní náklady v částce 2 894 Kč a náhrada za ztrátu času v částce 2 900 Kč. V souhrnu jde o částku 79 194 Kč, k čemuž náleží i 21% DPH (16 630,74 Kč).

13. Ve zbývající nepřiznané částce byl návrh poškozené zamítnut, jak je konkretizováno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není další řádný opravný prostředek přípustný.

České Budějovice 15. června 2023

JUDr. Jiří Trnka
předseda senátu